

รายงานผลการดำเนินงาน
ปีงบประมาณ 2560

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
สนองพระราชดำริโดย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เรื่อง

การกระจายตัวของนกในพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
และพื้นที่ศูนย์เครือข่ายการเรียนรู้เพื่อภูมิภาค จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้รับผิดชอบโครงการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงษ์ หาญยุทธนากร

ว่าที่ร้อยตรีศักรินทร์ แสนสุข

ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายงานการวิจัย
ประจำปีงบประมาณ 2560

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
สนองพระราชดำริโดยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เรื่อง

- (ภาษาไทย) การกระจายตัวของนกในพื้นที่ปกป้องพันธุกรรมพืชและพื้นที่ศูนย์
เครือข่ายการเรียนรู้เพื่อภูมิภาค จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- (ภาษาอังกฤษ) Bird distribution in plant genetic conservation areas
and areas under the Center of Learning Network for
the Region, Chulalongkorn University

คณะผู้วิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงชัย หาญยุทธนากร
ว่าที่ร้อยตรีศักรินทร์ แสนสุข
ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีที่แล้วเสร็จ

พุทธศักราช 2561

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประจำปีงบประมาณ 2560 คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณ โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี รวมทั้ง หน่วยบัญชาการสงครามพิเศษทางเรือ กองเรือยุทธการ กองทัพเรือ และศูนย์เครือข่ายการเรียนรู้เพื่อภูมิภาค จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ให้การสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการทำงานวิจัยในพื้นที่ ขอขอบคุณ ภาควิชาชีววิทยา และหน่วยงานพาหนะและซ่อมบำรุง คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และผู้ร่วมงานทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานภาคสนามมาเป็นอย่างดี

บทคัดย่อ

จากการสำรวจการกระจายตัว และความหลากหลายของนกใน 3 พื้นที่ ได้แก่ เกาะแสมสาร สถานีวิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีไหล่น่าน และ โครงการพัฒนาที่ดินจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สระบุรี พบชนิดของนกทั้งหมด 123 ชนิด โดยโครงการพัฒนาที่ดินจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สระบุรี พบนก 74 ชนิด เกาะแสมสาร พบนก 71 ชนิด ส่วนสถานีวิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีไหล่น่าน พบนก 41 ชนิด พื้นที่เกาะแสมสารจะมีอัตราส่วนของนกอพยพมากที่สุด คือ 41% ในขณะที่สถานีวิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีไหล่น่านมีอัตราส่วนของนกอพยพ 37% และโครงการพัฒนาที่ดินจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จังหวัดสระบุรีมีอัตราส่วนของนกอพยพ 28% ข้อมูลการกระจายตัวของนกในพื้นที่เกาะแสมสารแสดงให้เห็นว่านกมีการกระจายตัวไม่สม่ำเสมอทั่วทั้งเกาะ ส่วนใหญ่จะสามารถพบนกในบริเวณของเกาะที่มีร่มเงา หรือบริเวณที่มีแหล่งน้ำจืด ในส่วนของข้อมูลการกระจายตัวของนกบริเวณพื้นที่ในจังหวัดสระบุรีและจังหวัดน่านนั้นยังต้องเก็บข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อเห็นภาพได้ชัดเจนขึ้น

คำสำคัญ : การกระจายตัวของนก เกาะแสมสาร สถานีวิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีไหล่น่าน โครงการพัฒนาที่ดินจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Abstract

Bird distribution and diversity were studied in 3 areas, Samaesarn Island, Lai Nan Research and Technology Transfer Station (Lai Nan RTTS) and Chulalongkorn University Land Development Project (CU-LDP), Saraburi. 123 species of birds were identified in this project, 74 in CU-LDP, 71 on Samaesarn Island, 41 in Lai Nan RTTS. The proportion of migratory bird was the highest on Samaesarn Island (41%) compared with 37% in Lai Nan RTTS and 28% in CU-LDP. The distribution data from Samaesarn Island showed that birds were not evenly dispersed. They were often found in shade areas or close to freshwater ponds. More distribution data in Lai Nan RTTS and CU-LDP were needed before any conclusion can be made.

Keywords : Bird distribution, Samaesarn Island, Lai Nan Research and Technology Transfer Station (Lai Nan RTTS), Chulalongkorn University Land Development Project (CU-LDP)

สารบัญ

กิตติกรรมประกาศ	ii
บทคัดย่อ	iii
Abstract	iv
สารบัญ	v
สารบัญตาราง	vi
สารบัญภาพ	vii
บทนำ	1
เกาะแสมสาร	2
พื้นที่ศูนย์เครือข่ายการเรียนรู้เพื่อภูมิภาค จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	4
วัตถุประสงค์	6
วิธีดำเนินการวิจัย และสถานที่เก็บข้อมูล	7
ผลและอภิปรายผลการศึกษา	8
1. ผลการสำรวจความหลากหลายของนกบนเกาะแสมสาร	8
2. ผลการสำรวจความหลากหลายของนกในพื้นที่ ศูนย์เครือข่ายการเรียนรู้เพื่อภูมิภาค จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จังหวัดน่าน	8
3. ผลการสำรวจความหลากหลายของนกในพื้นที่ศูนย์เครือข่ายการเรียนรู้เพื่อภูมิภาค จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จังหวัดสระบุรี	9
4. การกระจายตัวของนกบนเกาะแสมสาร และพื้นที่ศูนย์เครือข่ายการเรียนรู้เพื่อภูมิภาค จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในจังหวัดน่าน และสระบุรี	9
5. ผลงานที่ได้จากโครงการ : ภาพถ่ายนกและความรู้จากโครงการถูกนำไปใช้ใน	10
สรุปผลการศึกษา	14
ข้อเสนอแนะ	14
เอกสารอ้างอิง	15
ภาคผนวก	16
ภาพนกที่พบบนเกาะแสมสาร	17
ประวัติคณะผู้วิจัย	32

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนชนิดของนกที่พบบนเกาะแสมสารในการสำรวจปี พ.ศ. 2560	8
ตารางที่ 2 แสดงจำนวนชนิดของนกที่พบในพื้นที่สระบุรี ในการสำรวจปี พ.ศ. 2560	9

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1 แสดงภาพถ่ายทางอากาศของเกาะเสม็ดสาร (ที่มา : Google map).....	3
ภาพที่ 2 แสดงภาพถ่ายทางอากาศของสถานีวิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีไหล่น่าน ตำบลไหล่น่าน อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน (ที่มา : Google map).....	5
ภาพที่ 3 แสดงภาพถ่ายทางอากาศของโครงการพัฒนาที่ดินจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สระบุรี	5
ภาพที่ 4 แสดงการกระจายของนกบางชนิดบริเวณที่ทำการสำรวจทางด้านเหนือของเกาะเสม็ดสาร ในช่วงเดือน 1) กุมภาพันธ์ 2) มีนาคม และ 3) เมษายน โดยใช้ Google earth.....	11
ภาพที่ 5 แสดงการกระจายของนกบางชนิดในพื้นที่ ศูนย์เครือข่ายการเรียนรู้เพื่อภูมิภาค จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในจังหวัดน่าน โดยใช้ Google earth.....	12
ภาพที่ 6 แสดงการกระจายของนกบางชนิดในพื้นที่ ศูนย์เครือข่ายการเรียนรู้เพื่อภูมิภาค จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในจังหวัดน่าน โดยใช้ Google earth จากข้อมูลการสำรวจในวันที่ 1) 6 – 8 ตุลาคม 2560 2) 29 ตุลาคม 2560 3) 26 พฤศจิกายน – 4 ธันวาคม 2560.....	13

บทนำ

ศึกษาพรรณ

นกเป็นสัตว์ที่มีความหลากหลายสูงทั้งในแง่ของขนาด รูปร่าง สี การดำรงชีวิต และพฤติกรรม นักวิทยาศาสตร์ประมาณจำนวนชนิดของนกบนโลกไว้ประมาณ 10,000 ชนิด ซึ่งสูงกว่าจำนวนชนิดของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม (5,500 ชนิด) สัตว์เลื้อยคลาน (8,200 ชนิด) และ สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก (6,300 ชนิด) (Unwin, 2011) ในประเทศไทยเองมีการบันทึกการพบนกไว้มากกว่า 1,000 ชนิด หรือประมาณ 1 ใน 10 ของนกที่มีในโลก และมีการรายงานพบนกชนิดใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นทุกปี (จารุจินต์, กานต์ และวัชระ, 2555) ทำให้ประเทศไทยเป็นแหล่งดูนกที่น่าสนใจแห่งหนึ่งของโลก คนไทยจำนวนมากก็นิยมดูนกเป็นงานอดิเรก โดยใช้คู่มือทั้งที่เป็นภาพวาดและรูปถ่ายในการช่วยจำแนกนก (รุ่งโรจน์, 2542, โอภาส, 2541, สุธี, 2556) หรือคู่มือที่เน้นเฉพาะกลุ่ม เช่น คู่มือจำแนกชนิดนกน้ำ (สุธี, 2552) แต่คู่มือที่มีความสมบูรณ์มากที่สุด คือ คู่มือศึกษาธรรมชาติหมอบุญสูง เลอะกุล นกเมืองไทย (จารุจินต์, กานต์ และวัชระ, 2555) เป็นคู่มือที่ได้รับความนิยมนำมาใช้ในการจำแนกของนกในประเทศไทย

ในอดีตมีการรายงานการพบนกตามพื้นที่ต่าง ๆ ทั้งในรูปแบบหนังสือ เช่น นกที่พบในกรุงเทพฯ (Round, 2008) นกในหมู่เกาะแสมสาร (วิณา, 2553) นกน้ำในพื้นที่ภาคกลางและภาคเหนือตอนล่าง (กลุ่มงานวิจัยสัตว์ป่า, 2556) หรือในพื้นที่ขององค์กรที่มีขนาดเล็กลงมา เช่น ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (เลอสม, 2556) และตามเว็บไซต์หลายแห่ง ซึ่งข้อมูลเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า นกในแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกันขึ้นกับรูปแบบของระบบนิเวศ และฤดูกาล นกบางชนิดถูกจัดให้เป็นนกหายากมากของประเทศไทย เช่น นกจับแมลงคิ้วเหลือง และนกแก้วแล้วนางฟ้า ที่พบในปี พ.ศ. 2552 ในบริเวณพุทธมณฑล (สุธี, 2556) และมีรายงานน้อยมาก นกบางชนิดพบได้ในบางพื้นที่ของประเทศไทยเท่านั้น เนื่องจากสามารถดำรงชีวิตในสภาพแวดล้อมที่มีลักษณะเฉพาะเท่านั้น ในขณะที่นกหลายชนิดยังมีข้อมูลไม่มากนัก (จารุจินต์, กานต์ และวัชระ, 2555) ดังนั้นการสำรวจพื้นที่ป่าอื่น ๆ ทั้งที่เป็นพื้นที่ขนาดเล็กและขนาดใหญ่อาจทำให้เรามีโอกาสในการพบนกเพิ่มขึ้น หรือพบนกชนิดใหม่ ๆ ที่ยังไม่มีผู้ค้นพบมาก่อนได้

นกเป็นสิ่งมีชีวิตที่บทบาทหลากหลายในธรรมชาติ เป็นทั้งผู้ล่า ผู้ผสมเกสร ผู้แพร่พันธุ์พืชหลายชนิด อันเป็นผลมาจากการที่นกแต่ละชนิดมีความต้องการของอาหารไม่เหมือนกัน (Stiteler, 2013) ดังนั้นหากมีพื้นที่ที่มีอาหารหลายชนิดอยู่ในบริเวณเดียวกันจะดึงดูดให้นกหลายชนิดเข้ามาอาศัยหรือหากินอยู่ในบริเวณเดียวกัน ความหลากหลายชนิดของนกในพื้นที่หนึ่ง ๆ จึงอาจใช้เป็นตัวชี้วัดถึงความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่นั้นได้ดี

พื้นที่ปกปิดพันธุ์กรรมและส่วนหนึ่งของพื้นที่ศูนย์เครือข่ายการเรียนรู้เพื่อภูมิภาค จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นพื้นที่ป่าธรรมชาติที่มีการสงวนไว้เพื่อใช้เป็นแหล่งเก็บรวบรวมพันธุ์พืชและสัตว์ ตามวัตถุประสงค์ของโครงการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ซึ่งจะต้องมีการสำรวจทั้งพันธุ์พืชและสัตว์ในพื้นที่ดังกล่าว นกเป็นสัตว์ที่มีบทบาทหลากหลายในระบบนิเวศ ทั้งที่เป็นผู้ล่าช่วยควบคุมสัตว์และแมลง นกบางชนิดช่วยผสมเกสร รวมทั้งมี

บทบาทในการกระจายพันธุ์พืช ในขณะที่นกบางชนิดช่วยกินซากเร่งการสลายตัวของสารอินทรีย์ แต่เนื่องจากนกเป็นสัตว์ปีกที่สามารถอพยพไปตามแหล่งอาหารที่สมบูรณ์หรือแหล่งทำรังได้เป็นระยะทางไกล ความหลากหลายชนิดและการกระจายตัวของนกในพื้นที่หนึ่ง ๆ จึงอาจเพิ่มขึ้นหรือลดลงขึ้นกับความสมบูรณ์ของพื้นที่ตลอดจนฤดูกาล ความหลากหลายชนิดและการกระจายตัวของนกในพื้นที่หนึ่ง ๆ จึงอาจสามารถใช้เป็นดัชนีชี้วัดการเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศได้ดี การศึกษานี้จึงมีเป้าหมายในการสำรวจการกระจายตัวของพื้นที่ปกปักพันธุ์กรรมพืช และพื้นที่ศูนย์เครือข่ายการเรียนรู้เพื่อภูมิภาค จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งข้อมูลดังกล่าวน่าจะมีประโยชน์ในการแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ รวมทั้งยังอาจใช้ข้อมูลเหล่านี้ในการจัดการพื้นที่และพื้นที่ข้างเคียงให้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ได้อีกทางหนึ่ง

เกาะเสม็ดสาร

เกาะเสม็ดสาร เป็นเกาะที่อยู่ภายใต้ความดูแลของกองทัพเรือ ซึ่งได้น้อมเกล้าฯ ถวายเกาะเสม็ดสาร และเกาะใกล้เคียง เข้าร่วมสนองพระราชดำริในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา โดยมีการดำเนินการด้านต่าง ๆ เพื่อให้เกาะเสม็ดสารกลายเป็นแหล่งเรียนรู้ และท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในสภาพธรรมชาติ เพื่อสร้างจิตสำนึกให้กับประชาชนและเยาวชนได้ตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ

เกาะเสม็ดสารเป็นเกาะรูปร่างยาวทอดในแนวเหนือใต้ มีความยาวประมาณ 4 ตารางกิโลเมตร และความกว้างประมาณ 1 ตารางกิโลเมตร (ภาพที่ 1) ส่วนกลางของเกาะเป็นเนินเขา มีที่ราบอยู่บริเวณทางตอนเหนือของเกาะ โดยมีหาดทรายสำคัญ 2 หาด คือ หาดเทียน อยู่ทางฝั่งตะวันออกของเกาะ ซึ่งเป็นที่ตั้งของท่าเรือของเกาะเสม็ดสาร และหาดลูกกลม ทางด้านตะวันตกเฉียงเหนือของเกาะ และมีการจัดสร้างป่าชายเลนเพื่อการเรียนรู้ขึ้นทางทิศตะวันออกของเกาะ ระหว่างหาดทั้งสองและป่าชายเลนมีถนนคอนกรีตเชื่อมถึงกัน

บริเวณที่ราบทางตอนเหนือของเกาะ พื้นที่ป่า เป็นป่าชายหาดและป่าดิบแล้ง (วิณา เมฆวิชัย, 2553) ต้นไม้ส่วนใหญ่เป็นไม้ขนาดเล็กไปจนถึงขนาดกลาง เช่น โปทะเล เทียนทะเล เสม็ดสาร มะนาวผี กระถิน มะขาม สะเดา ยูคาลิปตัส ตลอดจนพืชที่นำไปปลูกเพื่อการอนุรักษ์ บนเกาะยังมีการขุดอ่างเก็บน้ำขนาดกลาง 1 แห่ง และ บ่อน้ำขนาดเล็กหลายแห่ง แต่เนื่องจากฝนตกบนเกาะไม่มากนัก จึงมีน้ำไม่เพียงพอต่อการให้น้ำสำหรับพืชบนเกาะ

จากข้อมูลเดิมที่มีการสำรวจชนิดของนกในหมู่เกาะเสม็ดสารโดย รศ. วิณา เมฆวิชัย และคณะ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 จนถึงปี พ.ศ. 2553 (วิณา เมฆวิชัย, 2553) มีการบันทึกการพบนกจำนวน 75 ชนิด ในจำนวนนี้เป็นนกประจำถิ่นพบไม่บ่อย ได้แก่ นกออก นกนางนวลแกลบคิ้วขาว นกกะลิง และเป็นกลุ่มของนกประจำถิ่นที่พบบางพื้นที่ ได้แก่ นกโกลกทางหัวโต แสดงให้เห็นว่าหมู่เกาะเสม็ดสารมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการดำรงชีวิตของนกหลายชนิด

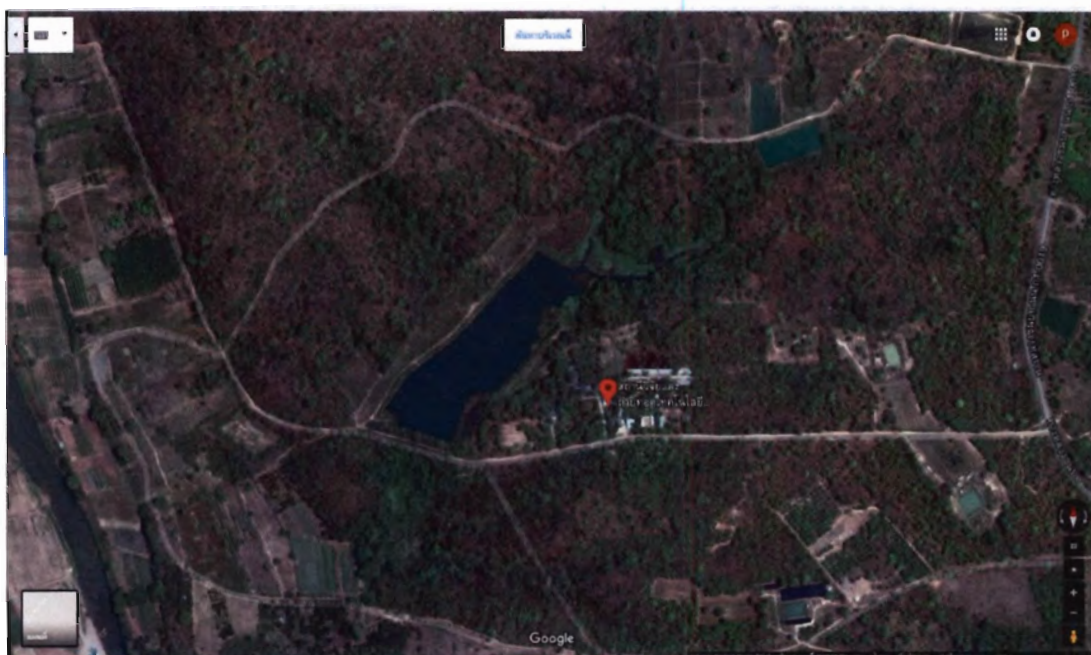
ภาพที่ 1 แสดงภาพถ่ายทางอากาศของเกาะสมุย (ที่มา : Google map)

พื้นที่ศูนย์เครือข่ายการเรียนรู้เพื่อภูมิภาค จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศูนย์เครือข่ายการเรียนรู้เพื่อภูมิภาค จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นหน่วยงานในสังกัดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีฐานะเทียบเท่าคณะหรือสถาบัน มีหน้าที่ในการดูแลพื้นที่เครือข่ายในเขตภูมิภาคของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยในโครงการนี้ คือ สถานีวิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีไหล่น่าน ตำบลไหล่น่าน อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน และ โครงการพัฒนาที่ดินจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สระบุรี อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี

สถานีวิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีไหล่น่าน ตำบลไหล่น่าน อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน มีพื้นที่จำนวนกว่า 2,116 ไร่ (ภาพที่ 2) ประกอบด้วยพื้นที่เกษตรกรรมเดิม และพื้นที่ป่าปลูก (ป่าต้นสัก) มีการแบ่งส่วนออกมาใช้ในการศึกษา วิจัย และถ่ายทอดเทคโนโลยี มีการจัดทำเส้นทางศึกษาธรรมชาติ และมีอ่างเก็บน้ำขนาดกลาง เพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้ (www.olnr.chula.ac.th/index.php/about/about1)

โครงการพัฒนาที่ดินจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สระบุรี อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี มีพื้นที่จำนวน 3,364 ไร่ ซึ่งประกอบด้วยพื้นที่ป่าสงวนที่ถูกบุกรุกประมาณ 2,632 ไร่ (ภาพที่ 3) ซึ่งมีการวางแผนในการใช้พื้นที่บางส่วนมาจัดเป็นเขตอนุรักษ์และพื้นที่พุทธพยากรธรรมชาติ ในขณะที่บางส่วนถูกจัดแบ่งนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมทางการศึกษา วิจัย และถ่ายทอดเทคโนโลยี มีการสร้างอาคารจัดประชุม สำนักงาน ที่พัก และเส้นทางศึกษาธรรมชาติ อีกทั้งมีการสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ ภายในพื้นที่มีถนนคอนกรีตเชื่อมโยงอาคารและอ่างเก็บน้ำ (www.prm.chula.ac.th/project03.html)

ภาพที่ 2 แสดงภาพถ่ายทางอากาศของสถานีวิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีไหล่น่าน ตำบลไหล่น่าน อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน (ที่มา : Google map)

ภาพที่ 3 แสดงภาพถ่ายทางอากาศของโครงการพัฒนาที่ดินจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สระบุรี (ที่มา : Google map)

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาความหลากหลายของนกในพื้นที่ปกปักพันธุ์กรรมพืช และพื้นที่ศูนย์เครือข่ายการเรียนรู้เพื่อภูมิภาค จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ศึกษาการกระจายตัวของนกในพื้นที่
3. จัดทำฐานข้อมูลและแผนที่เกี่ยวกับการกระจายตัวของนกในพื้นที่

วิธีดำเนินการวิจัย และสถานที่เก็บข้อมูล

1. วิธีดำเนินการวิจัย

- 1.1 จัดหาแผนที่ในบริเวณที่ทำการสำรวจ พร้อมทั้งออกแบบแผ่นบันทึกผลการสำรวจ
- 1.2 วางแผนเส้นทาง และช่วงเวลาทำการสำรวจ โดยทำการสำรวจในแต่ละสถานที่อย่างน้อย 2 ครั้ง คือ ในช่วงปลายหน้าฝน และ ช่วงฤดูหนาว ช่วงเวลาทำการสำรวจ 2 ช่วง คือ ในช่วงเช้าตรู่ และ ช่วงบ่ายถึงเย็น
 - เกาะแสมสาร ทำการสำรวจโดยการเดินตามถนนคอนกรีตที่เชื่อมระหว่างหาดลูกกลม หาดเทียน และป่าชายเลน รวมทั้งเข้าสำรวจบริเวณอ่างเก็บน้ำ
 - สถานีวิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีไหล่น่าน ตำบลไหล่น่าน จังหวัดน่าน เดินสำรวจบริเวณรอบที่ทำการ เส้นทางศึกษาธรรมชาติ ถนนผ่านหน้าที่ทำการ
 - โครงการพัฒนาที่ดินจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สระบุรี เดินสำรวจบนถนนเชื่อมระหว่างอาคาร รอบอาคาร และถนนจากหน้าอาคารไปยังอ่างเก็บน้ำ
- 1.3 ทำการสำรวจโดยใช้วิธี line transect โดยใช้กล้องส่องทางไกลแบบสองตา กำลังขยายอย่างน้อย 7 เท่าสำหรับการส่องหนก และใช้กล้องถ่ายรูปคุณภาพสูงสำหรับบันทึกภาพ (หากทำได้)
- 1.4 ทำการจำแนกนกโดยใช้ คู่มือศึกษาธรรมชาติหมอบุญส่ง เลขะกุล นกเมืองไทย (จารุจินต์, กานต์ และวัชร, 2555)
- 1.5 บันทึกข้อมูลที่ไต่ลงในแผ่นบันทึกผลการสำรวจ เช่น ชื่อนก จุดที่พบนก จำนวนตัว เวลาที่พบ พฤติกรรมที่พบ (กินอาหาร ทำรัง จับคู่)
- 1.6 จัดทำบัญชีรายชื่อนกที่พบในแต่ละพื้นที่ พร้อมทั้งทำแผนที่การกระจายของนก
- 1.7 วิเคราะห์ผลการสำรวจที่ได้พร้อมทั้งเขียนรายงาน

2. สถานที่เก็บข้อมูล

- 2.1 พื้นที่ปกปักพันธุ์กรรมพืช เกาะแสมสาร
- 2.2 พื้นที่ศูนย์เครือข่ายการเรียนรู้เพื่อภูมิภาค จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (สระบุรีและน่าน)

ผลและอภิปรายผลการศึกษา

1. ผลการสำรวจความหลากหลายของนกบนเกาะเสม็ดสาร

ได้ทำการสำรวจนกบนเกาะเสม็ดสารจำนวน 6 ครั้ง ในช่วงเดือน กุมภาพันธ์, มีนาคม, เมษายน, พฤษภาคม, กรกฎาคม, กันยายน และ พฤศจิกายน พบชนิดนกที่สามารถจำแนกได้ จำนวน 71 ชนิด เป็นนกอพยพ 29 ชนิด (คิดเป็นสัดส่วน 41%) ดังแสดงในตารางที่ 1 โดยพบนกหลากชนิดที่สุดในเดือนเมษายนและเดือนพฤศจิกายนตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากในช่วงเวลาดังกล่าวพบนกอพยพหลายชนิดเพิ่มขึ้นจากรายชื่อของนกประจำถิ่น ในขณะที่นกประจำถิ่นที่สามารถพบได้บ่อย หรือบ่อยมาก สามารถพบได้ตลอดปี ยกเว้นนกบางชนิด เช่น นกแก้วโม่่ง ซึ่งเป็นนกประจำถิ่นที่หายาก พบเพียงครั้งเดียวในเดือนพฤศจิกายน ส่วนนกประจำถิ่นที่สามารถพบได้ในทุกครั้งที่มีการสำรวจ ได้แก่ นกกระแตแต้แว๊ด นกกินปลีคอสีน้ำตาล นกเขาใหญ่ นกปรอดสวน นกอีแพรดแถบออกดำ อาจเป็นเพราะนกเหล่านี้มีเป็นจำนวนมากหรือมักออกมาอยู่ในบริเวณที่เป็นที่โล่งหรือมีพฤติกรรมที่ทำให้เราสามารถสังเกตเห็นได้ง่าย เป็นที่น่าสังเกตว่าไม่พบนกกระจอกบ้านบนเกาะเสม็ดสารตลอดช่วงเวลาที่ทำการสำรวจทั้งที่สามารถพบเห็นได้ทั่วไปบริเวณชายฝั่งบนแผ่นดินใหญ่

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนชนิดของนกที่พบบนเกาะเสม็ดสารในการสำรวจปี พ.ศ. 2560

เดือนที่	วันที่	เดือน	จำนวนชนิดนกที่พบ
2	10 - 12	กุมภาพันธ์	32
3	17 - 19	มีนาคม	30
4	22 - 23	เมษายน	36
5	26 - 28	พฤษภาคม	22
7	29 - 30	กรกฎาคม	15
9	1 - 3	กันยายน	21
11	3 - 5	พฤศจิกายน	35

จากการสำรวจในครั้งนี้ พบว่ามีนกหลายกลุ่มที่น่าสนใจและสามารถดึงดูดนักดูนกหรือนักท่องเที่ยวได้ เช่น นกในกลุ่มนกจับแมลง นกแซวสวรรค์ เนื่องจากมีสีสันสวยงามแม้ว่าจะเป็นนกที่มีขนาดเล็ก นกผู้ล่าที่มีขนาดใหญ่ เห็นได้ง่าย เช่น นกในกลุ่มเหยี่ยว ก็สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ดีเช่นกัน นกในกลุ่มนางวล แกลบ ก็สามารถพบเห็นได้ง่ายในบริเวณนี้ในช่วงเดือนพฤษภาคม

2. ผลการสำรวจความหลากหลายของนกในพื้นที่ ศูนย์เครือข่ายการเรียนรู้เพื่อภูมิภาค จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จังหวัดน่าน

จากการสำรวจในพื้นที่น่าน จำนวน 1 ครั้ง คือ วันที่ 14 - 18 ธันวาคม 2560 พบนกทั้งสิ้น 41 ชนิด เป็นนกอพยพ 15 ชนิด (คิดเป็นสัดส่วน 37%) แม้ว่าพื้นที่นี้จะพบจำนวนชนิดนกลดกว่าพื้นที่อื่น ๆ ทั้งนี้อาจเนื่องจากการสำรวจเพียง 1 ครั้ง เป็นเพราะพื้นที่อยู่ห่างไกล การเดินทางต้องใช้เวลา แต่พบว่า มีนกหลายชนิดที่พบได้ในพื้นที่น่านเท่านั้น เช่น นกกาฝากกันเหลือง นกกาฝากสีเรียบ นกขุนแผน นกเขียวก้าน

ตองหน้าผากสีทอง นกจับแมลงอกสีฟ้า นกแว่นตาขาวหลังเขียว นกกระสาแดง และนกอุ้มบาตร เป็นไปได้ว่าหากมีเวลาในการสำรวจเพิ่มเติมคาดว่าจะมีจำนวนชนิดของนกเพิ่มขึ้น เนื่องจากพื้นที่มีลักษณะเป็นพื้นที่ราบขนาดใหญ่ มีการรบกวนจากกิจกรรมของมนุษย์ค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับพื้นที่อื่น ๆ แต่บางส่วนอาจเข้าถึงได้ยากเพราะรกทึบ

3. ผลการสำรวจความหลากหลายของนกในพื้นที่ศูนย์เครือข่ายการเรียนรู้เพื่อภูมิภาค จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จังหวัดสระบุรี

จากการสำรวจในพื้นที่สระบุรี จำนวน 3 ครั้ง คือ วันที่ 6 – 8 ตุลาคม และ 29 ตุลาคม 2560 และในช่วง 26 พฤศจิกายน - 4 ธันวาคม 2560 (ช่วงจัดการประชุมวิชาการ โครงการ อพ.สธ.) ดังตารางที่ 2 พบนกทั้งหมด 74 ชนิด เป็นนกอพยพ 21 ชนิด (คิดเป็นสัดส่วน 28%) ในเดือนธันวาคมพบชนิดของนกจำนวนมากทั้งนี้เนื่องจากการสำรวจต่อเนื่องเป็นเวลาหลายวัน ในพื้นที่นี้มีนกที่พบได้ทั่วไปในเมือง เช่น นกกิ่งไคร้คอดำ นกตะขาบทุ่ง นกตีทอง นกพิราบป่า นกเอี้ยงต่าง นกเอี้ยงหงอน แต่ไม่พบในพื้นที่เกาะแสมสาร และ พื้นที่ไหล่นานที่ทำการสำรวจ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสภาพพื้นที่ใกล้เคียงกับสภาพแวดล้อมในเมืองมากกว่าพื้นที่ทั้งสองบริเวณ อย่างไรก็ตามพื้นที่นี้มีนกเด่นที่ไม่พบในพื้นที่อีกสองพื้นที่ เช่น นกทะเลเขียว นกจาบผ่นปีกแดง นกเด้าดินทุ่ง นกหัวขวานต่างแคะ นกหัวขวานต่างอกลายจุด เหยี่ยวกิ่งก่าสีดำ เหยี่ยวขาว นกอ้ายจั่ว โดยเฉพาะนกจาบปีกอ่อนนอกเหลือง ซึ่งมีรายงานว่านกชนิดนี้กำลังมีจำนวนลดลงอย่างรวดเร็ว เนื่องจากนิยมล่าเป็นอาหารในประเทศจีน

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนชนิดของนกที่พบในพื้นที่สระบุรี ในการสำรวจปี พ.ศ. 2560

เดือนที่	วันที่	เดือน	จำนวนชนิดนกที่พบ
10	6-8	ตุลาคม	45
10	29	ตุลาคม	31
11-12	26 - 4	ธันวาคม	63

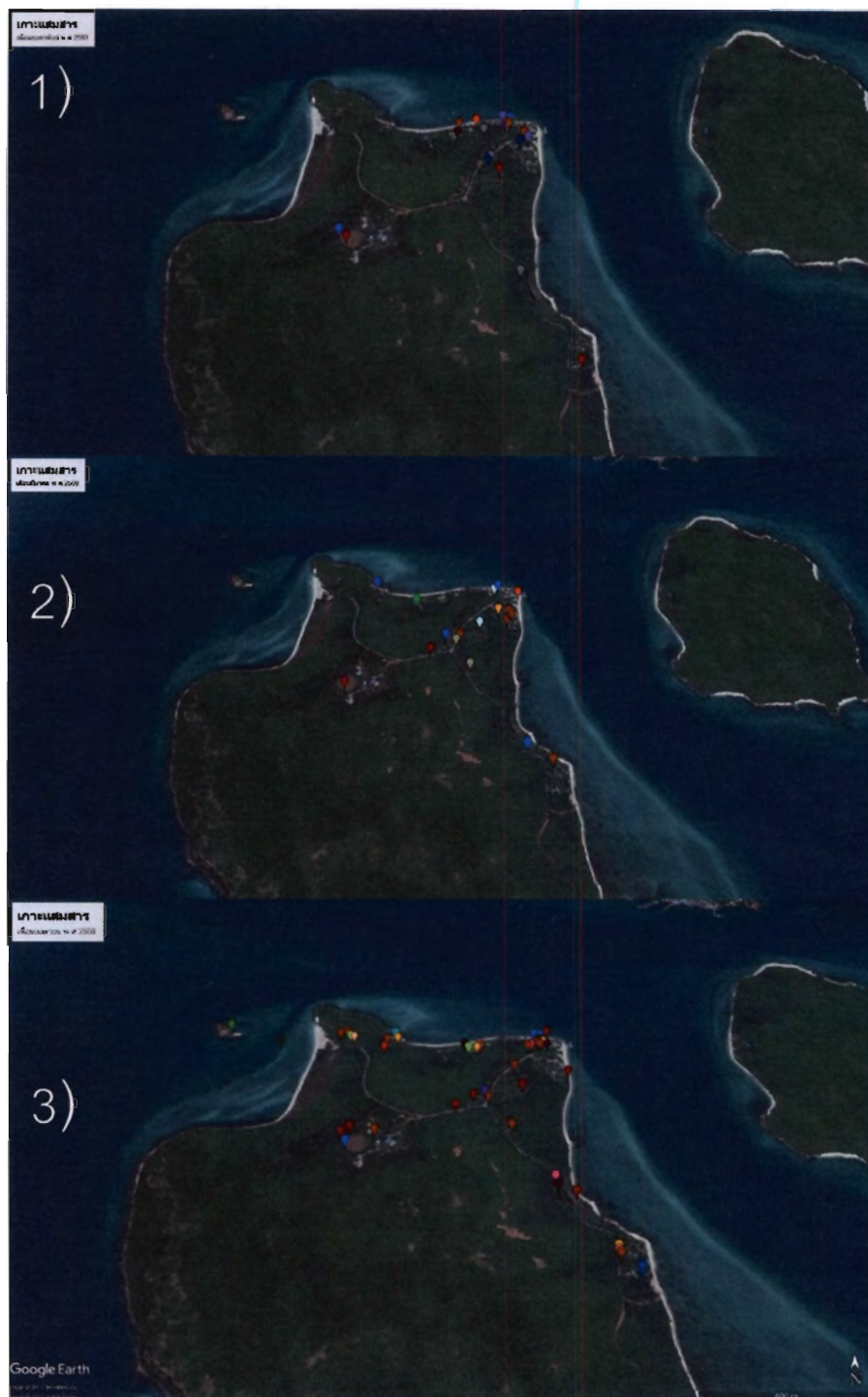
4. การกระจายตัวของนกบนเกาะแสมสาร และพื้นที่ศูนย์เครือข่ายการเรียนรู้เพื่อภูมิภาค จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในจังหวัดน่าน และสระบุรี

จากข้อมูลการสำรวจพื้นที่บนเกาะแสมสาร ได้นำมาจัดทำแผนภาพการกระจายตัวของนกบางชนิดในพื้นที่เกาะแสมสาร (ภาพที่ 4) โดยการปักหมุดของนกบางชนิดลงบนแผนที่ด้วยโปรแกรม Google earth เพื่อแสดงตำแหน่งของนกชนิดนั้น ๆ นกแต่ละชนิดจะใช้หมุดแต่ละสีเป็นตัวแทน เนื่องจากข้อมูลของนกแต่ละชนิดในแต่ละเดือนมีเป็นจำนวนมาก ในรายงานฉบับนี้จึงนำแผนภาพมาแสดงไว้พอสังเขป ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะมีการพัฒนาให้สามารถใช้งานได้ในโครงการช่วงต่อไป แผนภาพที่ได้จากข้อมูลในเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายน แสดงให้เห็นว่านกบางชนิดมีการกระจายตัวอยู่บางบริเวณของเกาะที่มีร่มเงา เช่น บริเวณหลังที่พัก ทหาร บริเวณหลังป้ายโครงการ อพ.สธ. บริเวณวัดร้าง และบริเวณที่มีแหล่งน้ำจืดบนเกาะ (อ่างเก็บน้ำ หรือ

บ่อขุด) ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ แต่มีจำนวนและการกระจายตัวกว้างขึ้นในเดือนมีนาคม และเมษายน ใน ส่วนของข้อมูลการกระจายตัวของนกบริเวณพื้นที่ในจังหวัดน่านและจังหวัดสระบุรี (ภาพที่ 5 และภาพที่ 6) นั้นยังต้องเก็บข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อเห็นภาพได้ชัดเจนขึ้น

5. ผลงานที่ได้จากโครงการ : ภาพถ่ายนกและความรู้จากโครงการถูกนำไปใช้ใน

- การเรียนการสอนวิชา Birdwatching and conservation ณ ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- การอบรมค่ายระดับเยาวชนโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เรื่อง ความหลากหลายทางชีวภาพและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ณ สวนสัตว์เปิดเขาเขียว จังหวัดชลบุรี
- การอบรมค่ายในระดับอุดมศึกษาโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เรื่อง การศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ณ สวนสัตว์เปิดเขาเขียว จังหวัดชลบุรี
- การอบรมกิจกรรมพิเศษสนับสนุนงานฐานข้อมูลภูมิปัญญา อบต. : การสำรวจนกเบื้องต้น จังหวัดน่าน
- กิจกรรมโครงการเรียน-รู้-รักษ์นก ในจังหวัดน่าน
- ตีพิมพ์ในหนังสือ “น่านที่ฉันรัก” จัดพิมพ์ กุมภาพันธ์ 2560 บริษัท แอคทิฟพริ้นท์ จำกัด
- ตีพิมพ์ในหนังสือ “คล่องกลิ้ง...ไปส่อง(นก) บริเวณเขาถ้ำเสือ-เขาจำปา” จัดพิมพ์ พฤศจิกายน 2560 โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 4 แสดงการกระจายของนกบางชนิดบริเวณที่ทำการสำรวจทางด้านเหนือของเกาะเสม็ดสาร ในช่วงเดือน 1) กุมภาพันธ์ 2) มีนาคม และ 3) เมษายน โดยใช้ Google earth

ภาพที่ 5 แสดงการกระจายของนกบางชนิดในพื้นที่ ศูนย์เครือข่ายการเรียนรู้เพื่อภูมิภาค จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในจังหวัดน่าน โดยใช้ Google earth

ภาพที่ 6 แสดงการกระจายของนภบางชนิดในพื้นที่ ศูนย์เครือข่ายการเรียนรู้เพื่อภูมิภาค จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในจังหวัดน่าน โดยใช้ Google earth จากข้อมูลการสำรวจ ในวันที่ 1) 6 - 8 ตุลาคม 2560 2) 29 ตุลาคม 2560 3) 26 พฤศจิกายน - 4 ธันวาคม 2560

สรุปผลการศึกษา

จากการสำรวจพื้นที่ทั้ง 3 พื้นที่ พบชนิดของนกทั้งหมด 123 ชนิด แม้ว่าจำนวนครั้งของการสำรวจในแต่ละพื้นที่จะไม่เท่ากัน แต่พื้นที่ในจังหวัดสระบุรีพบจำนวนชนิดของนกลมากที่สุด คือ 74 ชนิด ส่วนพื้นที่ในจังหวัดน่าน พบจำนวนชนิดของนกลน้อยที่สุด คือ 41 ชนิด แต่พื้นที่เกาะเสม็ดจะมีอัตราส่วนของนกอพยพมากที่สุด คือ 41% ในขณะที่พื้นที่ในจังหวัดสระบุรีมีอัตราส่วนของนกอพยพต่ำที่สุด คือ 28% แสดงให้เห็นความแตกต่างของชนิดนกของแต่ละพื้นที่ แผนภาพการกระจายตัวของนกในพื้นที่เกาะเสม็ดแสดงให้เห็นว่านกบางชนิดมีการกระจายตัวอยู่บางบริเวณของเกาะที่มีร่มเงา เช่น บริเวณหลังที่พักทหาร บริเวณหลังป้ายโครงการ อพ.สร. บริเวณวัดร้าง และบริเวณที่มีแหล่งน้ำจืดบนเกาะ ในส่วนของข้อมูลการกระจายตัวของนกบริเวณพื้นที่ในจังหวัดสระบุรีและจังหวัดน่านนั้นยังต้องเก็บข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อเห็นภาพได้ชัดเจนขึ้น แผนภาพการกระจายตัวของนกในพื้นที่ทั้งสามแห่งจะมีประโยชน์มากต่อการวางแผนในการปรับปรุงพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว การอนุรักษ์ หรือ การจัดกิจกรรมสร้างจิตสำนึกในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

จากข้อมูลการสำรวจแสดงให้เห็นว่า เกาะเสม็ด มีการพัฒนาเป็นแหล่งอนุรักษ์นกที่ดีแห่งหนึ่งของประเทศไทย หากมีการวางแผนการจัดการพื้นที่ ทั้งในแง่ของการปลูกพืชอาหารของนก การปรับปรุงสถานที่แหล่งน้ำเพื่อให้เหมาะกับการดำรงชีวิตของนก ในขณะเดียวกันขั้นตอนการจัดการเหล่านี้ต้องอยู่ภายใต้กรอบของเวลาที่เหมาะสม เพื่อให้มีผลกระทบต่อคนน้อยที่สุด เช่น ในช่วงเวลาจับคู่ผสมพันธุ์ ทำรัง หรือช่วงที่นกอพยพเข้ามาอาศัยอยู่บนเกาะต้องลดการรบกวนสภาพแวดล้อมให้น้อยที่สุด งดการตัดแต่งกิ่ง การตัดหญ้า หรือการกำจัดวัชพืช โดยเฉพาะบริเวณที่นกอพยพมาอาศัยหรือหากินอยู่

ประโยชน์ที่ได้จากการพัฒนาพื้นที่เป็นแหล่งอนุรักษ์นก คือ การเพิ่มกิจกรรมการดูนกในแง่ของการท่องเที่ยวบนเกาะ โดยอาจจัดบริเวณให้นักดูนกสามารถเฝ้าดูนกโดยไม่รบกวนนก หรือรบกวนให้น้อยที่สุด ซึ่งน่าจะเป็นกิจกรรมที่สามารถใช้ในการสร้างจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์อีกทางหนึ่ง ทั้งนี้ควรมีการจัดบุคลากรในการดูแลและให้ความรู้เกี่ยวกับการดูนกที่ถูกต้อง ให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการใช้เกาะเสม็ดเป็นแหล่งเรียนรู้ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อปลูกฝังทรัพยากรบุคคลให้รู้จักการใช้ประโยชน์ และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกต้อง อันจะนำไปสู่นาคตที่มีความมั่นคง และยั่งยืนของลูกหลานสืบไป

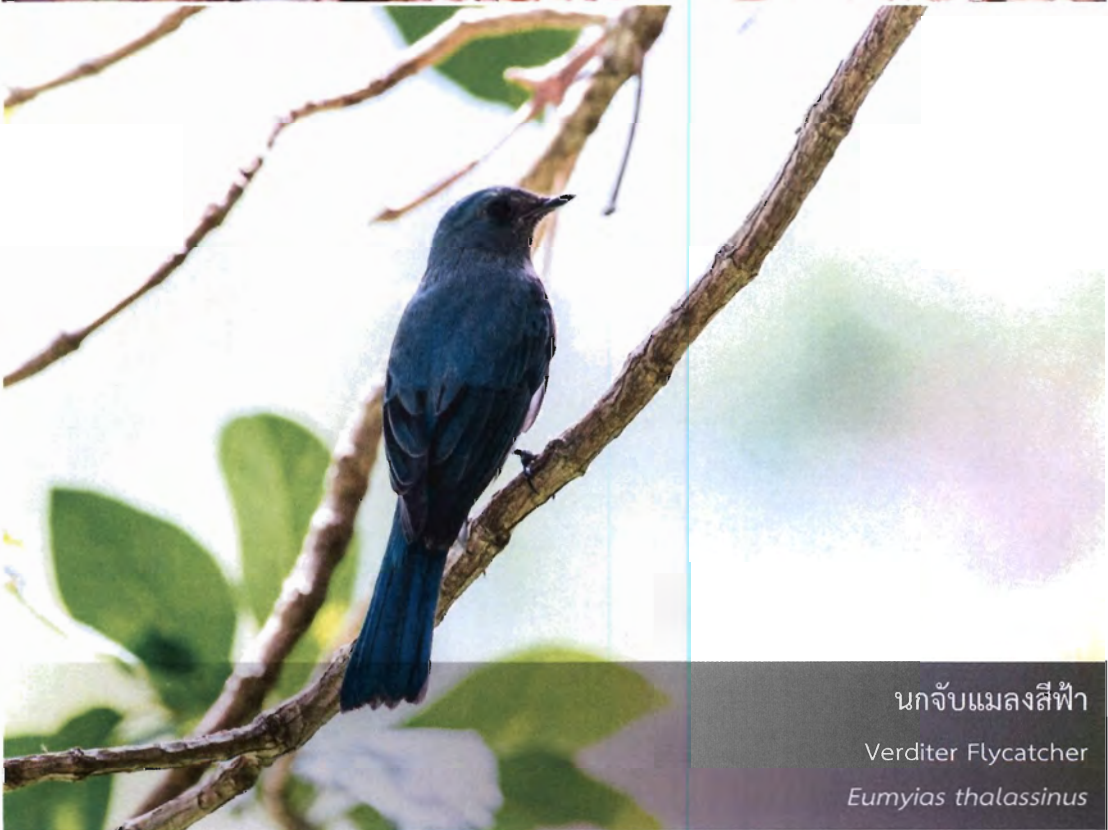
เอกสารอ้างอิง

1. กลุ่มงานวิจัยสัตว์ป่า (2556) แหล่งทำรังวางไข่ของนกน้ำที่ทำรังเป็นกลุ่มในพื้นที่ภาคกลางและภาคเหนือตอนล่าง. ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด. กรุงเทพฯ
2. จารุจินต์ นภิตะภักดิ์, กานต์ เลชะกุล และ วัชระ สงวนสมบัติ (2555) คู่มือศึกษาธรรมชาติหมอบุญส่ง เลขะกุล นกในเมืองไทย. บริษัท ด้านสุทธาการพิมพ์. กรุงเทพฯ
3. รุ่งโรจน์ จุกมงคล (2542) นก. สำนักพิมพ์สารคดี. กรุงเทพฯ
4. เลอสม สตาปีตานนท์ (อำนวยการ). (2556) ปักษาพรรณในอุทยานจามจุรี. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ
5. วิณา เมฆวิชัย (บรรณาธิการ). (2553) นกในหมู่เกาะแสมสาร. Print-At-Me (Thailand) Co., Ltd. กรุงเทพฯ
6. สุธี ศุภรัฐวิกร (2556) นกไทยในบันทึกและความทรงจำ. (ไม่มีสำนักพิมพ์)
7. โอภาส ขอบเขตต์ (2541) นกในเมืองไทย เล่ม 1. สำนักพิมพ์สารคดี. กรุงเทพฯ
8. Round, P. (2008) The Birds of the Bangkok Area. White Lotus Co., Ltd. Bangkok
9. Stiteler, S. (2013) 1001 Secrets every birder should know. Tips and trivia for the backyard and beyond. Running Press. China.
10. Unwin, Mike (2011) The Atlas of Birds. Diversity, Behavior and Conservation. Myriad Editions Limited. UK

ภาคผนวก

ภาพนกที่พบบนเกาะเสมสาร

นกจับแมลงคิ้วเหลือง
Narcissus Flycatcher
Ficedula narcissina

นกจับแมลงสีฟ้า
Verditer Flycatcher
Eumyias thalassinus

นกจับแมลงสีน้ำตาลแดง

Ferruginous Flycatcher

Muscicapa ferruginea

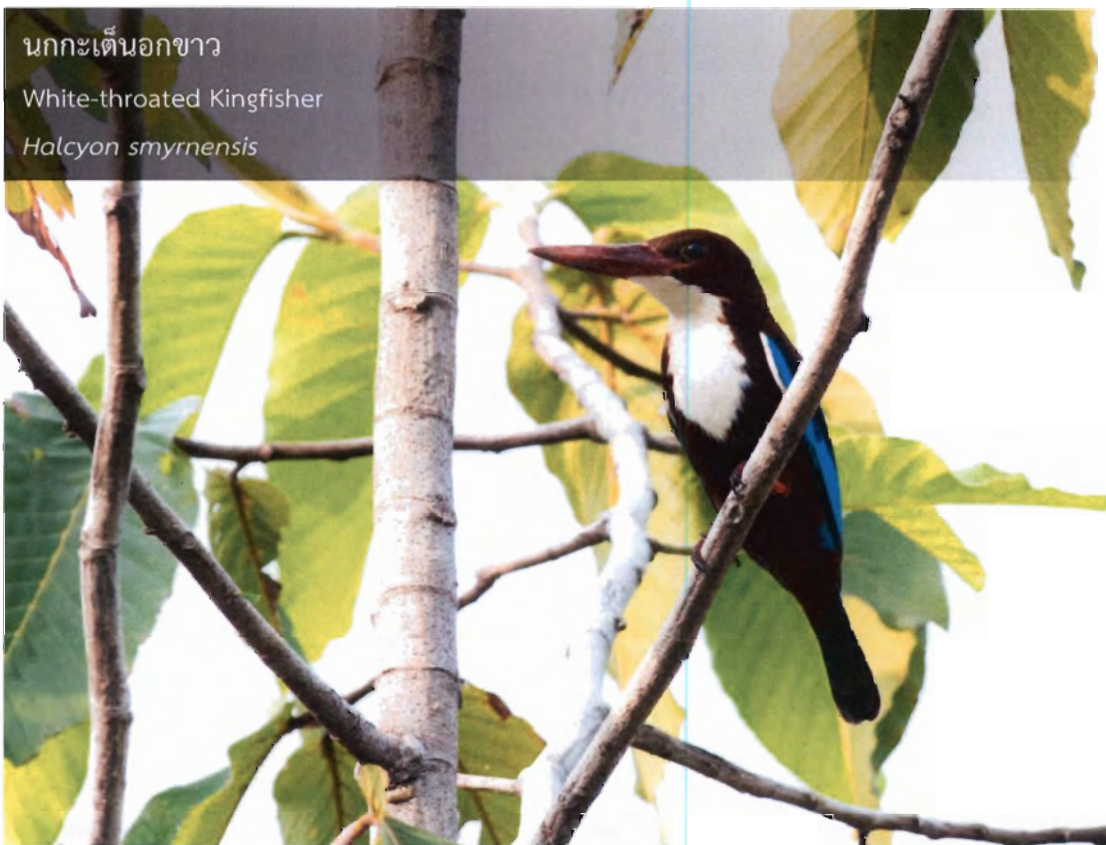

นกจับแมลงสีน้ำตาล

Asian Brown Flycatcher

Muscicapa dauurica

นกกระเต็นน้อยธรรมดา

Common Kingfisher

Alcedo atthis

นกกระเต็นหัวดำ

Black-capped Kingfisher

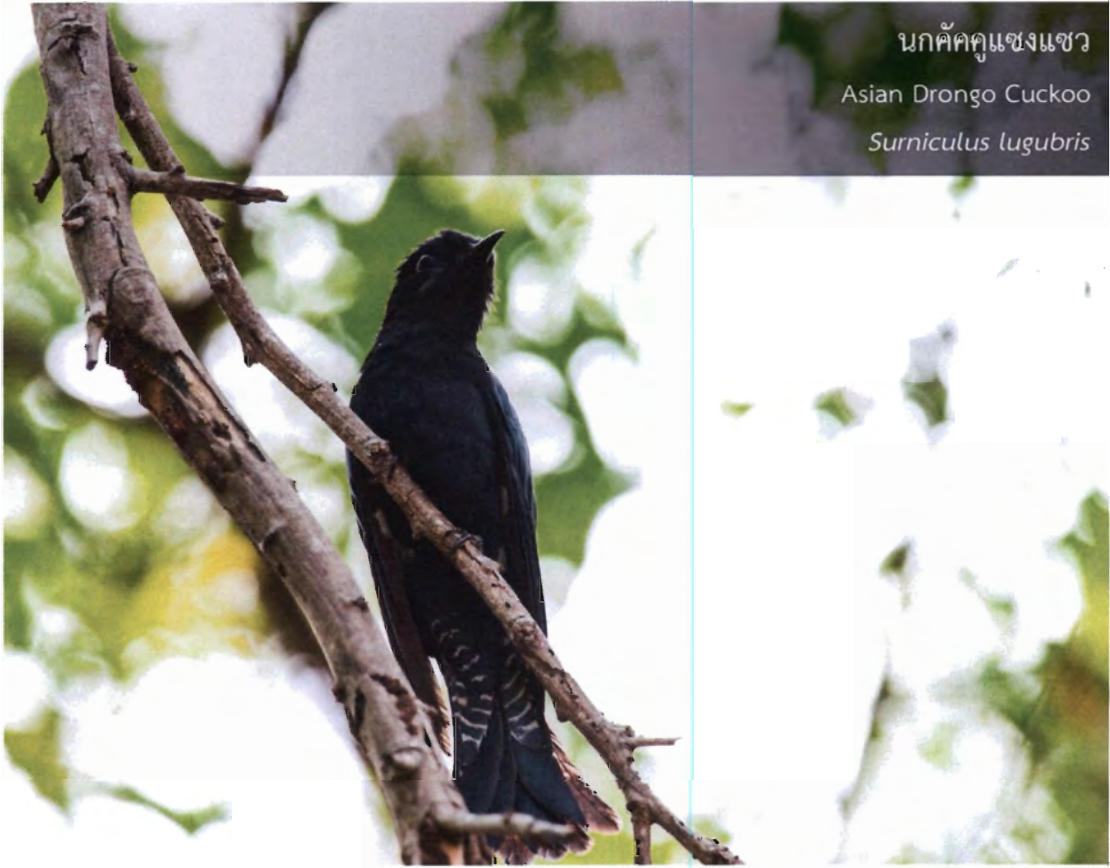
Halcyon pileata

นกคัคคูเหยี่ยวอกแดง
Hodgson's Hawk Cuckoo
Hierococcyx nisicolor

นกคัคคูเหยี่ยวใหญ่
Large Hawk Cuckoo
Hierococcyx sparveroides

นกค้ำคูดงแอว
Asian Drongo Cuckoo
Surniculus lugubris

นกค้ำคูดมรกต
Asian Emerald Cuckoo
Chrysococcyx maculatus

นกจับแมลงจุกดำ
Black-naped Monarch
Hypothymis azurea

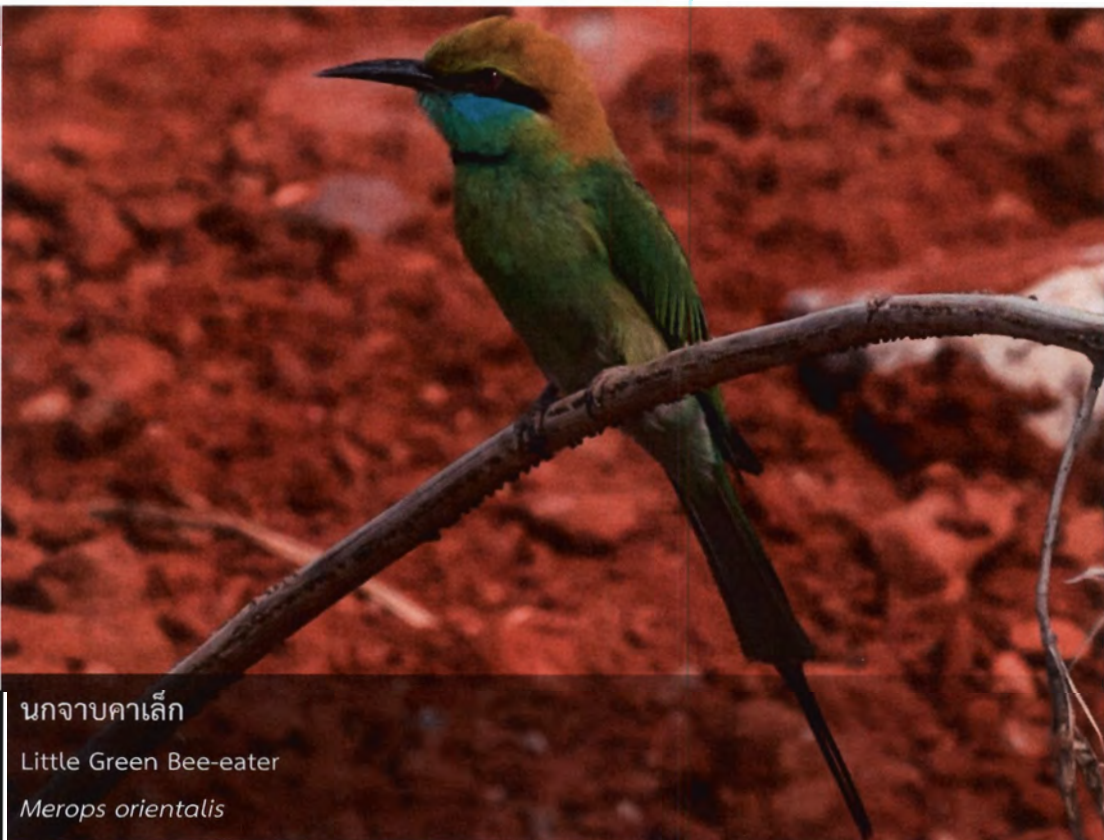
นกเขนน้อยไซบีเรีย
Siberian Blue Robin
Luscinia cyane

นกจาบคาหัวเขียว

Blue-tailed Bee-eater

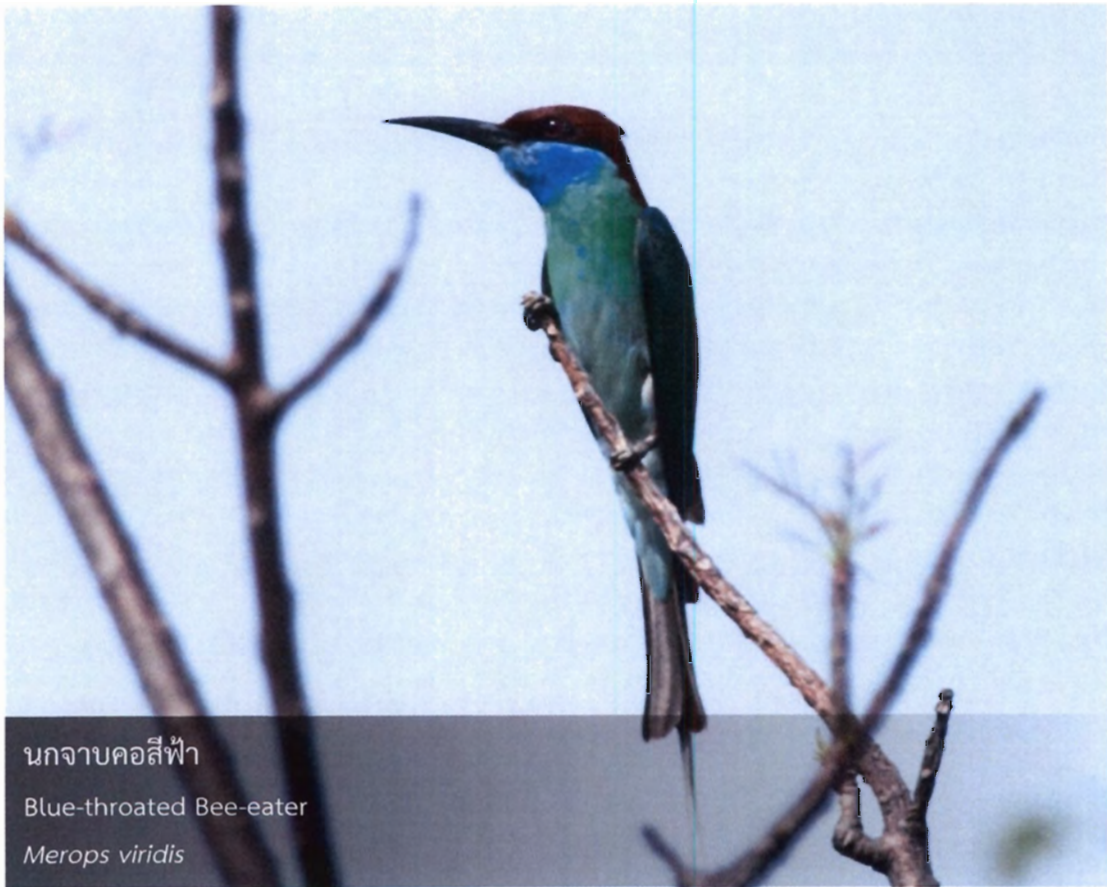
Merops philippinus

นกจาบคาเล็ก

Little Green Bee-eater

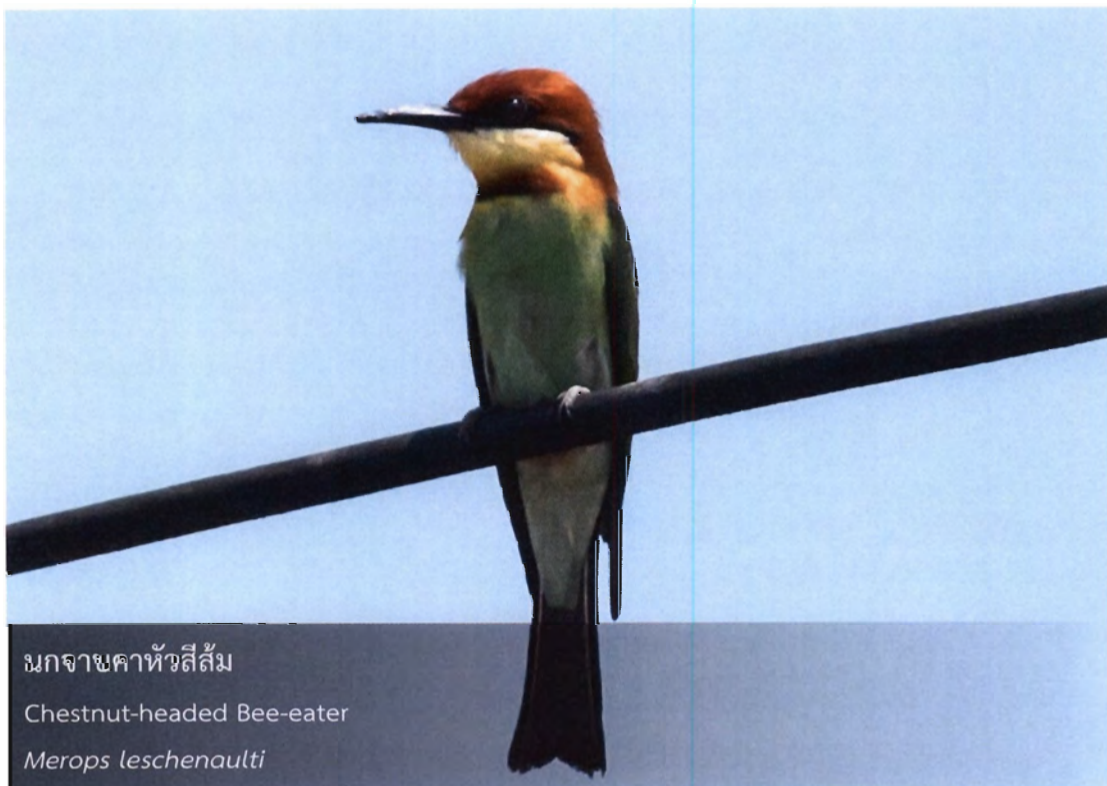
Merops orientalis

นกจาบคอสีฟ้า

Blue-throated Bee-eater

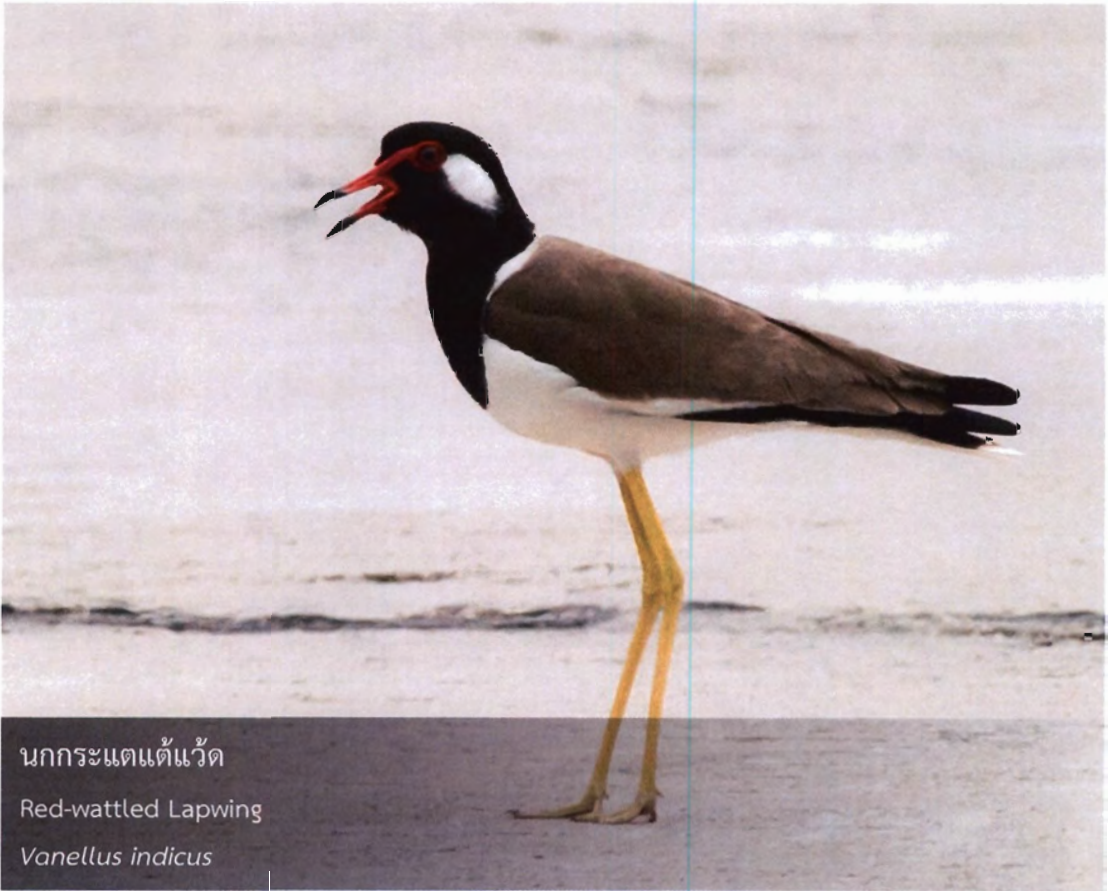
Merops viridis

นกจาบคากาหัวสีส้ม

Chestnut-headed Bee-eater

Merops leschenaulti

นกกระต๊อแต้แว๊ด

Red-wattled Lapwing

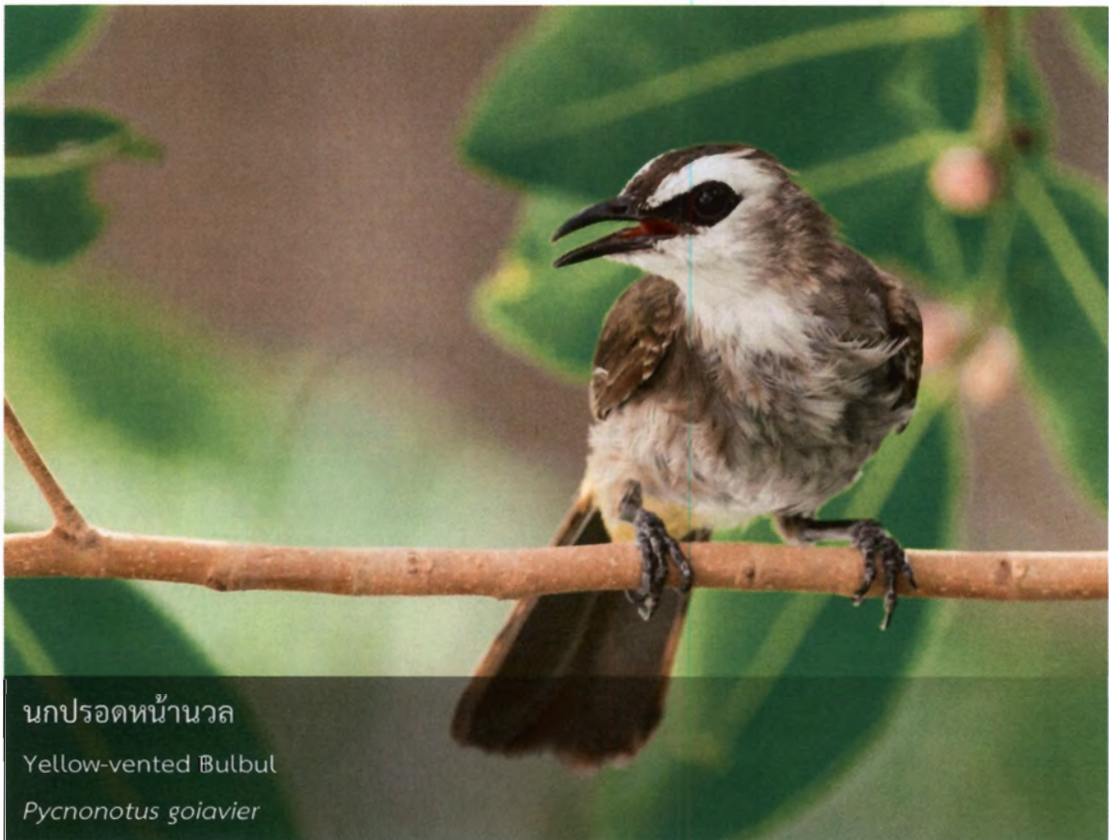
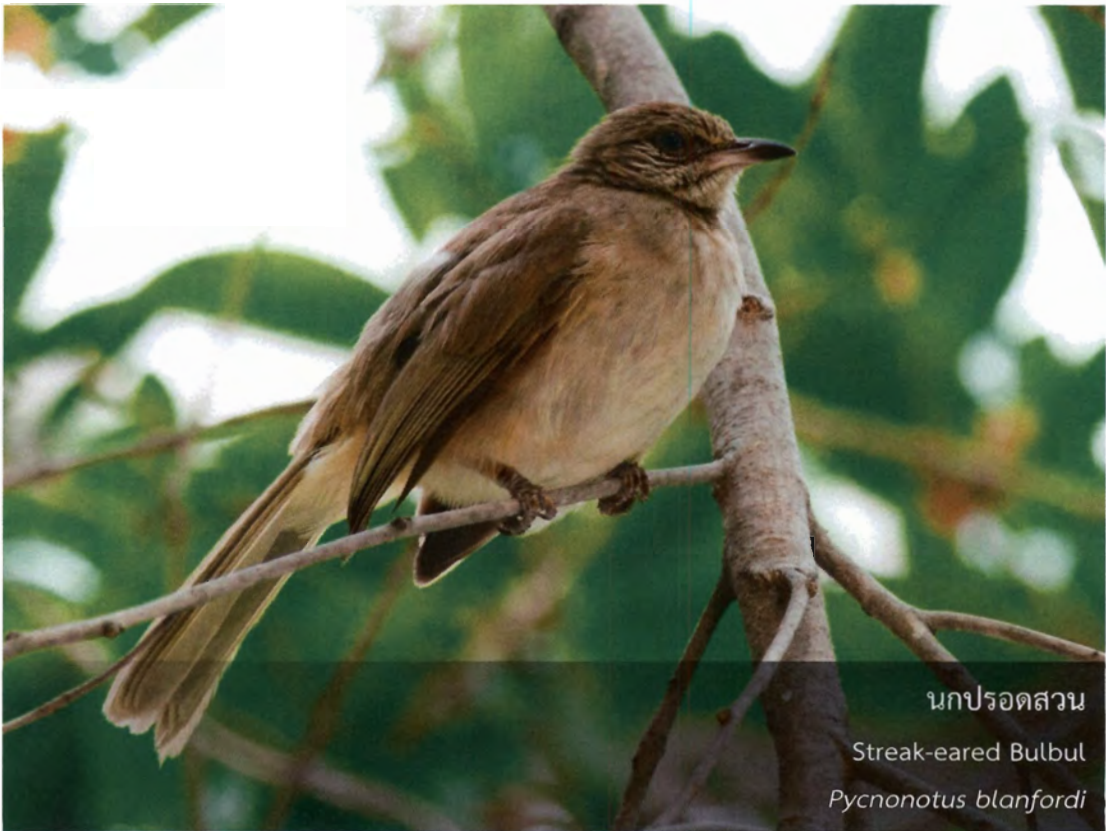
Vanellus indicus

นกกระปูดใหญ่

Greater Coucal

Centropus sinensis

นกปรอดหัวสีเข้ม่า
Sooty-headed Bulbul
Pycnonotus aurigaster

ไก่ป่าตุ้มหูขาว
Red Junglefowl
Gallus gallus gallus

นกเขาใหญ่

Spotted Dove

Streptopelia chinensis

นกเขาชวา

Zebra Dove

Geopelia striata

นกกินปลีคอสีน้ำตาล
Brown-throated Sunbird
Anthreptes malacensis

นกกินปลีอกเหลือง
Olive-backed Sunbird
Cinnyris jugularis

ประวัติคณะผู้วิจัย

1. ชื่อ - นามสกุล (ภาษาไทย) นายพงชัย หาญยุทธนากร
ชื่อ - นามสกุล (ภาษาอังกฤษ) Mr. Pongchai Harnyuttanakorn
2. เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน 3100400350894
3. ตำแหน่งปัจจุบัน ผศ.ดร.
4. หน่วยงานและสถานที่อยู่ที่ติดต่อได้สะดวก พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail)
ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท ปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10330
โทรศัพท์ 02-2185369 โทรสาร 02-2185386
Hpongcha@chula.ac.th

5. ประวัติการศึกษา

ปีจบการศึกษา	ระดับปริญญา	อักษรย่อปริญญาและชื่อเต็ม	สาขาวิชา	มหาวิทยาลัย	ประเทศ
2530	ปริญญาตรี	วิทยาศาสตรบัณฑิต (วท.บ)	จุลชีววิทยา	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	ไทย
2536	ปริญญาเอก	Ph.D.	Molecular Biology	University of Edinburgh	อังกฤษ

6. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขาวิชาการ
Birdwatching
7. ผลงานวิจัย
 - 7.1 ผลงานตีพิมพ์ในวารสารนานาชาติ (ย้อนหลัง 5 ปี)
 1. Pattaradilokrat, S., Sawaswong, V ., Simalipan, P ., Kaewthamasorn, M ., Siripoon, N., and Harnyuttanakorn, P. 2016. Genetic diversity of the merozoite surface protein-3 gene in Plasmodium falciparum populations in Thailand. MALARIA JOURNAL 15: 517. DOI: 10.1186/s12936-016-1566-1.
 2. Cheychom, J ., Kanchanakhan, N., Vijaykadga, S., Gaywee, J., and Harnyuttanakorn, P. 2015. Cytochrome b mutation and atovaquone susceptibility in Plasmodium falciparum isolates from the Thai-Cambodian border during 1990-2010. SCIENCEASIA 41: 340-344. DOI: 10.2306/scienceasia1513-1874.2015.41.340
 3. Pattaradilokrat, S., Tiyananee, W., Simalipan, P., Kaewthamasorn, M., Saiwichai, T., Li, J., and Harnyuttanakorn, P. 2015. Molecular detection of the avian malaria parasite Plasmodium gallinaceum in Thailand. VETERINARY PARASITOLOGY 210: 1-9. DOI: 10.1016/j.vetpar.2015.03.023
 4. Pruck-Ngern, M., Pattaradilokrat, S., Chumpolbanchorn, K., Pimnon, S., Narkpinit, S., Harnyuttanakorn, P., Buddhirakkul, P., and Saiwichai, T. 2015. Effects of artesunate treatment on Plasmodium gallinaceum transmission in the vectors Aedes aegypti

ราชกุมารี (อพ.สธ.) เรื่อง บทบาทและวิวัฒนาการของชีวิตที่แอบแฝง สำนักพระราชวัง เวิร์ค สแควร์ กรุงเทพฯ หน้า 126 – 128

4. พงษ์ หาดยุกุทธนากร (2552) นกฟินซ์ของดารวิน และ ชาร์ลส์ ดาร์วิน วารสารวิทยาศาสตร์ ของ สมาคมวิทยาศาสตร์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ปีที่ 63 ฉบับที่ 6 พฤศจิกายน – ธันวาคม 2552 หน้า 36 – 37.

5. มาลินี ฉัตรมงคล และ พงษ์ หาดยุกุทธนากร (2554) สิ่งมีชีวิตขนาดเล็กบางชนิดในแหล่งน้ำ จืด จัดพิมพ์โดย โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สนองพระราชดำริ โดย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (อพ.สธ.-จพ.) และภาคชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย บริษัท สิริบุตรการพิมพ์ จำกัด

7.3 หนังสือ

1. พงษ์ หาดยุกุทธนากร และ ศักรินทร์ แสนสุข (2560) “คล่องกลิ้ง...ไปส่อง(นก) บริเวณเขาถ้ำ เสือ-เขาจำปา”. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ. 100 หน้า.
2. พงษ์ หาดยุกุทธนากร, นพดล กิตนะ, มุกเรขา เขียวชาญชัย และศักรินทร์ แสนสุข (บรรณาธิการ) (2560) “นกน่านที่ฉันรัก”. โครงการ “เรียน-รู้-รัก-นก” บริษัท แอคทีฟ พรินท์ จำกัด. กรุงเทพฯ. 127 หน้า.
3. ผุสดี ปริยานนท์ และพงษ์ หาดยุกุทธนากร (บรรณาธิการ) (2559) “แเล...นก บนเกาะเสมสาร” โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สนองพระราชดำริโดยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. บริษัท สิริบุตรการพิมพ์ จำกัด. กรุงเทพฯ. 86 หน้า.
4. เลอสม สถาปิตานนท์, วิณา เมฆวิชัย และจามรี อาระยานิมิตสกุล (2556) “ศึกษาพรรณใน อุทยานจามจรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย”. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ. 176 หน้า. (ร่วมถ่ายภาพ)
5. วิณา เมฆวิชัย (บรรณาธิการ) (2556) “นกบริเวณเทือกเขาตะนาวศรี จังหวัดกาญจนบุรี”. โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สนองพระราชดำริโดยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. Print-At-Me (Thailand) Co.,Ltd. กรุงเทพฯ. 122 หน้า. (ร่วมถ่ายภาพ)
6. วิณา เมฆวิชัย (บรรณาธิการ) (2555) “นกและแหล่งดูนกในจังหวัดน่าน: เพื่อการเรียนรู้และการอนุรักษ์”. โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สนองพระราชดำริโดยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. Print-At-Me (Thailand) Co.,Ltd. กรุงเทพฯ. 129 หน้า. (ร่วมถ่ายภาพ)
7. วิณา เมฆวิชัย (บรรณาธิการ) (2554) “ความหลากหลายและสถานภาพนกในหมู่เกาะทะเลไทย”. โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สนองพระราชดำริโดยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. Print-At-Me (Thailand) Co.,Ltd. กรุงเทพฯ. 94 หน้า. (ร่วมถ่ายภาพ)